

førte til det omfattende Komplex af Lovforslag, som af den meget ærede Justitsminister ere blevne fremlagte gjentagne Gange i dette Thing, saa vidt jeg erindrer første Gang i 1880. Disse Lovforslag bleve den Gang underkastede en udførlig Behandling her i Folkethinget, og jeg havde den Gang Leilighed til at udtale som min Mening, at jeg ikke troede, at den Wei, som disse Lovforslag, gif var praktiskabel, at det ikke ret vel var muligt ad denne Wei at løse den foreliggende Opgave. Denne Mening var jo heller ikke fremmed indenfor selve Processkommissionens Omraade. I de Anmærkninger, som ledsage det i Dag foreliggende Lovforslag, har jeg yderligere forsøgt at begrunde denne Mening, og jeg skal derfor ikke i dette Dieblit komme tilbage hertil. Jeg vil kun sige, at jeg nu som altid anerkjender den store Aarndom og den store Skarpsindighed, som aabenbare sig i Processkommissionens Arbejder. Den Wei, som man, efter min Mening, maa gaa til Indførelse af Offentlighed og Mundtlighed i Retspleien her hos os, er den, at man derved bygger paa det, som vi allerede have, bygger paa det Bestaaende, bygger paa den i Folkets Retsbeviethed nedarvede Retspleie og kun omdanner denne saa meget som for nødvendent, for at den kan blive mundtlig; offentlig er den jo i det Mindste i Principet allerede i Forveien. Naar man nu som hos os i Proceduren for Sø- og Handelsretten og i Proceduren for Høiesteret har en saadan Omdannelse af vor Retspleie til mundtlig — en Omdannelse som i mange Aar er prøvet, og som man har fundet sig vel tjent med ved de Netter, hvor den er prøvet, — forekommer det mig i Grunden, at det maa betegnes som en let Opgave at skrive en Lov, hvori det siges, at de Regler, som gjaelder for disse Netter, og da navnlig for de underordnede Instantsers Bedkommende for Sø- og Handelsretten, udvides til ogsaa at gjaelde for det øvrige Land, i alt Fald med saadanne enkelte Forandringer og Forbedringer, som Erfaringen i Tidernes Løb maa have viist at være ønskelige. Jeg skynder mig med at tilføie, at disse Forandringer i Sø- og Handelsrettens Procedure — det er den, jeg nærmest taler om — efter min Mening hverken vilde være store eller mange. Det, som vilde være af størst Betydning i denne Retning, vilde efter min Mening være, om det blev tilladt Parterne ved Underinstantserne, ligesom det allerede nu er tilladt ved Høiesteret, uden Udgift for sig, naar Sagens Omstændigheder kræve det, at benytte sig af trykte Ekstrakter til Fremførelse af Bevisligheder for Retten.

Der er ikke noget til Hinder for, at man allerede nu gjør dette ved Sø- og Handelsretten. Naturligvis kan man ikke ved denne skaffe disse Ekstrakter uden Udgift for Parterne, men naar man altsaa benytter dem, hvad Retten synes med Paaskjønnelse at modtage, saa vil jeg sige, saa forbauses man idetmindste efter min Erfaring, ved den Letthed, Bekvemmelighed, Hurtighed og Sikkerhed, hvormed det da bliver muligt at fremføre en Sag til Rettens Paaskjendelse. Men naar man saaledes har den Procedure, man skal bruge, saa at sige lige ved Haanden, saa hører der jo endnu til, at indføre den i det øvrige Land, at man organiserer Domstolene i Overensstemmelse dermed. Lovforslaget gaar ud paa at gjøre dette ganske efter det Mønster, som afsøde Høiester Hage og i sin Tid Justitsminister Casse have foreslaaet, nemlig ved at sammenligne, hvor det kan ske uden Ulempe for Befolkningen, flere af de nuværende Jurisdiktioner, saaledes at der i det Hele taget bliver et færre Antal Jurisdiktioner Landet over. Man kan af Hensyn til Embedsmændene ved disse Jurisdiktioner gjøre dette, fordi det vil være lettere for Embedsmændene at overkomme flere Dommerforretninger, naar man befrier dem for de administrative Forretninger, der hidtil have paahvilet dem, og man kan ogsaa gjøre det uden Ubequemmelighed for Befolkningen, thi det er saaledes ikke sjældent Tilfældet, at der er flere Retsbetjente, som bo i samme By. Ogsaa en og anden Landjurisdiktion kan ligge ubequem for Befolkningen, og i det Hele taget ere Kommunikationsmidlerne ogsaa efter Casses og Hages Tid jo udviklede saa stærkt, at det er blevet meget lettere at komme fra det ene Sted til det andet, end det var den Gang. Lovforslaget foreslaar endvidere, at der ved Netterne ansættes en Rets skriver. Det er en Embedsmand, vi kjende fra gammel Tid, og af hvilke vi endnu have nogle særlige tilbage. Man har i de senere Aar ikke havt nogen Tilhøielighed til at vedblive at slaa Rets skriverembederne sammen med Dommerembederne; men man har tidligere i stort Omfang gjort det og vistnok derved for en ikke ringe Del medført, at Retsbetjentene ikke kunne overkomme det Arbejde, der paahviler dem, men maa betvo en ikke ringe Del deraf til dets Fuldmægtige. Endvidere foreslaar Lovforslaget, at Underretterne ogsaa skal beskædes af 4 Lægmand, saaledes som Tilfældet er ved Sø- og Handelsretten. Disse Lægmand ere, som bekjendt, en gammel dansk Institution; de findes allerede i jydsk Lov, og i Sønderjylland sad endnu i vor Tid efter jydsk Lov de 4 Landemænd, som fuld-